

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма
«Молдовська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти**

(авт. Карайван Н.І., Галупа Н.І., Лунгу Н.Ф.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Пояснювальна записка

Модельну навчальну програму «Молдовська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, Концепції Нової української школи.

У програмі визначено принципи, мету, завдання та зміст навчання, вимоги до конкретних очікуваних результатів на кінець року.

Програму побудовано із врахуванням таких **принципів**:

- дитиноцентризму;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- академічної доброчесності;
- розвитку інтелектуальних здібностей засобами різних видів мовленнєвої діяльності;
- виховання загальнолюдських моральних цінностей, формування особистості, яка має активну громадянську позицію.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

- 1) вільне володіння державною мовою;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- 3) математична компетентність;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- 5) інноваційність;
- 6) екологічна компетентність;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність;
- 8) навчання впродовж життя;
- 9) громадянські та соціальні компетентності;
- 10) культурна компетентність;
- 11) підприємливість і фінансова грамотність.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі **вміння**: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати свою позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Основною **метою** курсу є розвиток мовної і читацької компетентності учнів, гуманістичного світогляду; здатність спілкуватися молдовською мовою для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду; здатність читати інформаційні та художні тексти; розвиток логічного, критичного та образного мислення, мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток зв'язного мовлення, пізнавальних здібностей, логічного, критичного та образного мислення;
- формування та розвиток уміння будувати діалоги відповідно до різних комунікативних ситуацій із дотриманням правил мовного етикету;
- формування мовної особистості учня через дослідження мовних одиниць і явищ;
- формування умінь безпечно і критично використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- залучення школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Реалізація зазначених мети і завдань здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях», «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використання її для збагачення власного досвіду», «Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів національної літератури; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови», «Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, їх аналіз».

Змістова лінія **«Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях»** спрямована на формування в учнів умінь сприймати усну інформацію, перетворювати її з почутого повідомлення в різні форми повідомлень, виокремлювати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати усну інформацію; висловлювати і обстоювати власні погляди, ідеї, переконання; під час представлення своїх думок використовувати вербальні та невербальні засоби спілкування та регулювати власний емоційний стан.

Змістова лінія **«Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів національної літератури; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови»** передбачає розвиток в учнів навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі (зокрема у цифровому середовищі в режимі реального часу), виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використання її для збагачення власного досвіду»** спрямована на формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду, перетворювати текстову інформацію, створювати медіапродукти.

Змістова лінія «Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, їх аналіз» передбачає дослідження учнями мовних явищ з метою опанування лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил правопису, формування у школярів умінь використовувати знання з мови у мовленнєвій творчості.

Notiță explicativă

Model de programă a fost elaborat în conformitate cu Legea Ucrainei „Cu privire la educație”, Standardul de stat al învățămîntului mediu de bază.

Programul definește principiile, scopul, obiectivele și schimbarea formării, cerințele pentru rezultatele specifice așteptate la sfîrșitul anului.

Programul este construit luînd în considerare următoarele **principii**:

- copil-centrism;
- coordonare obiectivelor, a conținutului și a rezultatelor însușirii;
- științific, accesibilitate și orientarea practică a conținutului;
- continuitatea și perspective de instruire;
- formarea interconectată a competențelor de bază;
- succesiunea logică și suficiența însușirii de către elevi a competențelor de bază;
- integritatea academică;
- dezvoltarea posibilităților intelectuale prin diferite tipuri de activități comunicative;
- educarea valorilor morale universale, formarea unei persoane care are o poziție publică activă.

Conținutul programului are potențialul de a forma la solicitanți astfel de competențe **de bază**:

- 1) posesiunea limbii de stat;
- 2) capacitatea de a comunica în limba maternă (în caz de varietate cu cea de stat) în limbi străine;
- 3) competențe matematice;
- 4) competențe de științe naturale și tehnologice;
- 5) inovație;
- 6) competența ecologică;
- 7) competențe informaționale de comunicare;
- 8) abilități de a învăța pe parcursul vieții;
- 9) competențe civico-sociale;
- 10) competențe de cultură generală;
- 11) competențe de antreprenoriat și alfabetizarea financiară.

În toate competențele de bază sunt răspîndite astfel **de abilități**: de a citi conștient, a exprima propria părere în scris sau oral, critic și sistematic a gîndi, logic a justifica poziția sa, a acționa creativ, a lua inițiativa, a gestiona constructiv emoțiile, a evalua riscurile, a lua decizie, a rezolva probleme, a colabora cu ceilalți.

Scopul principal al cursului este dezvoltarea competențelor de limbă și lectură, viziunea umanistă, capacitatea de a comunica în limba moldovenească pentru autoexprimarea spirituală, culturală și națională și dialogul intercultural, pentru a îmbogăți experiența emoțională și senzorială, capacitatea de a citi texte informaționale și artistice; dezvoltarea gîndirii critice și figurate, abilități creative de comunicare;

Realizare scopului prevede rezolvarea unor astfel **de sarcini**:

- educarea elevilor într-o atitudine pozitivă emoțională și valorică față de limba ucraineană, formarea interesului cognitiv în limba maternă, dorința de a-și îmbunătăți vorbirea;
- dezvoltare vorbirii structurate, abilității cognitive, gândirii critice, logice, figurate;
- formarea și dezvoltarea abilităților de a antocmi dialoguri conform diversilor situațiilor comunicative;
- formarea personalității lingvistice a elevului prin studiul unităților și fenomenelor lingvistice;
- dezvoltarea abilităților pentru utilizarea sigură și critică a produselor media, capacitatea de a crea produse media și de a comunica prin intermediul mass-media;
- implicarea elevilor în aplicarea practică a abilităților în diferite tipuri de activități de vorbire în situații educaționale și de viață.

Realizarea acestor subiecte și sarcini se efectuează după următoarele **linii de conținut**: «Interacțiunea orală cu alte persoane, percepția și utilizarea informațiilor pentru atingerea scopurilor în viață în diferite situații de comunicare», «Percepția, analiza, interpretarea, evaluarea critică a informațiilor din texte de diferite tipuri (inclusiv texte literare, texte media) și utilizarea acestora pentru a-și îmbogăți propria experiență», «Exprimarea gândurilor, sentimentelor și atitudinilor, interacțiunea scrisă cu ceilalți, în special interpretarea operelor literare ale literaturii naționale; interacțiunea cu alte persoane din mediul digital, respectarea normelor limbii literare», «Cercetarea vorbirii individuale, utilizarea limbajului pentru propria creativitate lingvistică, observarea fenomenelor lingvistice și literare, analiza acestora».

Linia de conținut «**Interacțiunea orală cu alte persoane, percepția și utilizarea informațiilor pentru atingerea scopurilor în viață în diferite situații de comunicare**» vizează dezvoltarea capacităților de a percepe informațiile orale, de a le transforma dintr-un mesaj audiat în diferite forme de mesaje, a separa, a analiza, a interpreta, a evalua informația orală; să-și exprime și să-și apere propriile opinii, idei, credințe; să folosească mijloace de comunicare verbale și nonverbale și să-și regleze propria stare emoțională atunci când își prezintă gândurile.

Linia de conținut „**Exprimarea gândurilor, sentimentelor și atitudinilor, interacțiunea scrisă cu ceilalți, în special interpretarea operelor literare ale literaturii naționale; interacțiunea cu alte persoane din mediul digital, respectarea normelor limbii literare**» prevede dezvoltarea la elevi abilitățile de scriere, abilitățile de a-și exprima opiniile, sentimentele și a interacționa cu alte persoane în scris (în special într-un mediu digital în timp real), să manifeste în diferite tipuri de vorbire și activități creative.

Linia de conținut «**Percepția, analiza, interpretarea, evaluarea critică a informațiilor din texte de diferite tipuri (inclusiv texte literare, texte media) și utilizarea acestora pentru a-și îmbogăți propria experiență**» vizează dezvoltarea capacităților elevilor de a analiza, interpreta, evalua critic, informațiile din textele media și de a le folosi pentru a îmbogăți experiența estetică și emoțională, a transforma informațiile textuale, a crea produse media.

Linia de conținut «**Cercetarea vorbirii individuale, utilizarea limbajului pentru propria creativitate lingvistică, observarea fenomenelor lingvistice și literare, analiza acestora**» presupune studiul fenomenelor lingvistice de către elevi cu scopul de a însuși cunoștințele lingvistice, normele de pronunțare literară și regulile de ortografie, formarea capacităților de a utiliza cunoștințele de limbă vorbire.

5 клас

((рекомендована кількість годин: 2 години на тиждень, 72 години на рік)

Clasa a 5–a

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
<i>1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях</i>		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слухає чітко нормативне мовлення у різних формах (монолог, діалог, полілог) на відому і нескладну тематику, зокрема невеликі художні тексти, медіатексти або уривки з них; - реагує на почуте повідомлення, уточнюючи важливі для розуміння деталі; - передає простими фразами прихований зміст повідомлення, виражений за допомогою типових, зрозумілих для сприйняття невербальних засобів. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sesizează importanța cunoașterii limbii în procesul comunicării; - ascultă clar discursul normativ sub diferite forme (monolog, dialog,) pe teme bine cunoscute și simple, inclusiv mici texte literare, texte media sau fragmente din acestea; - răspunde la mesajul ascultat, specificînd detaliile importante pentru înțelegere; - transmite în fraze simple semnificația ascunsă a mesajului, prin mijloace nonverbale. 	<p>Вступ. Мова – важливий фактор спілкування і отримання знань. Поняття про спілкування. Актуалізація загальних уявлень про спілкування. Види спілкування: слухання, читання, говоріння, письмо. Адресат, адресант. Усне та письмове спілкування, монолог та діалог.</p> <p>Introducere. Limba – factor important de comunicare și cunoaștere. Noțiuni despre comunicare Actualizarea noțiunilor generale despre comunicare. Tipuri de comunicare: audierea, citirea, vorbirea, scrierea. Adresatul (receptorul), adresantul (emițătorul); Comunicarea orală și scrisă, monologată și dialogată. Formule de bază pentru menținerea unei conversații.</p>	<p>сприйняття, інтерпретація, аналіз тексту; структурування інформації; переведення текстової інформації про мову в графічну (створення колажів, малюнків); написання есе («Роль української мови в житті кожного українця», «Мова - найцінніший скарб народу», «Чому ми повинні зберегти рідний мову?», «Що означає дорожити мовою?» тощо)</p> <p>(«De ce trebuie să păstrăm limba maternă», «Limba – comoara cea mai de preț a unui popor»)</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє та відтворює основний зміст чітко структурованої інформації щодо знайомих питань, толерантно висловлює власне ставлення до почутого з використанням простих формул етикету; - помічає типові невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, темп, паузи, міміку, жести, пози), 	<p>Спілкування. Вимоги до спілкування: точність, логічність, наступність виразність, ясність, правильність. Тема та ідея висловлювання. Адресат, адресант; монологічне та діалогічне мовлення; усна та письмова форми. Живе й віртуальне спілкування.</p> <p>Діалог. Побудова діалогу.</p>	<p>сприймання усної інформації; визначення мети інформації; формулювання теми та ідеї почутої інформації; виявлення виразних особливостей різних форм усного повідомлення; розрізнення нової й</p>

використані для вираження прихованого змісту повідомлення, і простими фразами відтворює цей зміст;

- вказує на виразні особливості форми усного повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), зумовлені його змістом;
- визначає повноту інформації;
- характеризує вплив художніх деталей на сприйняття слухачем (адресатом) змісту тексту (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього);
- ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування;
- доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації чи недостатнє розуміння її;
- логічно структурує власне повідомлення;
- дотримується основних мовленнєвих норм під час типових ситуацій комунікації;
- розповідає про власний емоційний стан, вказуючи на окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо;
- використовує типові вербальні та невербальні засоби у знайомих ситуаціях для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, підтримки, заохочення співрозмовників до певних дій.

Elevul/eleva:

- cunoaște tipurile de comunicare;
- deosebește activitatea comunicativă de noțiunile de limbă, tipurile de comunicare;
- răspunde la întrebări tipice privind conținutul mesajului ascultat;
- înțelege și reproduce conținutul principal al informațiilor clar structurate pe probleme familiare, își exprimă cu toleranță propria

Цілі й завдання спілкування. .
Ситуація спілкування.

Comunicare.

Adresatul (receptorul), adresantul (emițătorul); vorbirea monologată și dialogată, orală și scrisă (forme).
Cerințele față de o comunicare: mesaj, coerență, consecvitate, precizie, expresivitate, corectitudine. Tema și ideea exprimării.

Dialog. Construirea unui dialog pornind de la o situație propusă.
Antrenarea dialogurilor.

відомої інформації; описання й аналіз власного емоційного стану, викликаний змістом тексту; створення письмових текстів, спираючись на власний життєвий досвід; добір реплік відповідно до виду й мети спілкування; добір вербальних та невербальних засобів спілкування; виявлення чинників, що сприяють або заважають ефективній комунікації; характеристика учасників спілкування та власного емоційного стану; аналіз конкретної ситуації спілкування у тексті («Національна культура: традиції, звичаї, свята», «Вплив української культури та культури інших народів на молдовську культуру» тощо). («Cultura națională: tradiții, obiceiuri, sărbători», "Influența culturii altor popoare asupra culturii moldovenești»).

atitudine față de ceea ce se aude folosind formule simple de etichetă;

- observă mijloacele non-verbale tipice (intonație, volum, tempo, pauze, expresii faciale, gesturi, ipostaze) utilizate pentru a exprima conținutul ascuns al mesajului și reproduce acest conținut în fraze simple;
- diferențiază tipurile de comunicare și le deosebește în texte;
- folosește cunoștințele acumulate despre tipurile de comunicare în timpul exprimării părerii personale (oral/scris);
- indică trăsăturile distinctive ale formei mesajului oral (inclusiv un mic text literar, un text media sau un extras din acesta), datorită conținutului acestuia;
- recunoaște principalele fapte, judecăți și argumente disponibile în text (în special un mic text literar, un text media sau un extras din acesta);
- determină pe deplin informațiile;
- caracterizează influența detaliilor artistice asupra percepției ascultătorului (destinatarului) a conținutului textului (inclusiv un mic text literar, text media sau un extras din acesta);
- inițiază și menține un dialog pe un subiect cunoscut în situații tipice de comunicare;
- își exprimă cu amabilitate atitudinea față de opiniile altora, având în vedere incompletitudinea sau inconsecvența informațiilor ascultate sau înțelegerea insuficientă a acestora;
- oferă câteva argumente și exemple simple pentru a-și confirma poziția, folosind instrumente tipice de vorbire;
- își structurează logic propriul mesaj;
- respectă normele de vorbire de bază în timpul situațiilor tipice de comunicare;
- povestește despre propria sa stare emoțională, indicând anumite nuanțe de dispoziție, sentimente, experiențe etc., în timpul reflecției asupra dialogului;
- folosește mijloace verbale și non-

<p>verbale tipice în situații familiare pentru a îmbogăți comunicarea interpersonală cu emoții pozitive, a crea o atmosferă confortabilă de comunicare, a sprijini, a încuraja interlocutorii să întreprindă anumite acțiuni.</p>		
<p><i>2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використання її для збагачення власного досвіду</i></p>		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймає інформацію відповідного обсягу на відомому й частково нову тематику; - реагує на почуте, уточнюючи важливі для розуміння деталі; - формулює тему та ідею почутого повідомлення; - розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, тексту, медіатексту; - відповідає на запитання щодо функцій основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації, бібліографічних даних тощо), розрізняє складники структури невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього); - використовує заголовок, зміст і анотацію для оптимізації роботи з текстом; - співвідносить зміст сприйнятого невеликого тексту (зокрема художнього тексту; медіатексту або уривка з нього) із загальним історичним і культурним контекстом; - візуалізує почуте повідомлення (малюнки, схеми, таблиці) для відтворення змісту; - складає простий план почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - робить нотатки за почутим повідомленням, зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні; - знаходить у почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) 	<p>Інформація.</p> <p>Види інформації (текстова, графічна, числова, звукова, відео).</p> <p>Джерела інформації.</p> <p>Добір і пошук інформації.</p> <p>Текст. Тема, підтема (мікротема).</p> <p>Ключові слова. Основна думка.</p> <p>Зміст прочитаного. Первинні і вторинні тексти. Простий план тексту.</p>	<p>визначення мети інформації;</p> <p>формулювання теми та ідеї почутої інформації;</p> <p>визначення ключових слів;</p> <p>розрізнення нової й відомої інформації;</p> <p>відтворення інформації графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо) чи образно (малюнок);</p> <p>пошук інформації відповідно до поставленого завдання;</p> <p>аналіз змісту інформації;</p> <p>вибіркове, стисле переказування змісту почутого;</p> <p>створення текстів-розповідей про себе.</p>

<p>відповіді на запитання, що стосуються повсякденних тем;</p> <ul style="list-style-type: none"> - стисло та вибірково переказує фактичний зміст почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту); - передає простими фразами прихований зміст повідомлення; - визначає мету повідомлення; - зіставляє інформацію про прочитане із власним досвідом; - розрізняє відому й нову інформацію; - використовує для виконання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; - аналізує тексти, знаходячи факти та судження. 		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читає невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних мовленнєвих типів, функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відому і частково нову тематику, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - стисло та вибірково переказує фактичний зміст почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - складає простий план почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - робить нотатки за почутим повідомленням, зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні; - формулює простими фразами тему та основну ідею почутого повідомлення; - добирає тексти різних типів, стилей мовлення; - зіставляє інформацію про прочитане із власним досвідом; - знаходить відому і нову інформацію у невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - визначає головну і важливу 	<p>Типи мовлення: опис, розповідь, роздум. Розповідь. Побудова розповіді. Види розповіді. Розповідь про себе.</p> <p>Стилі мовлення. Поняття про стилі. Художній, розмовний, публіцистичний, офіційний, науковий стилі. Сфери їх використання. Стилістична помилка.</p> <p>Noțiune de stil. Stilurile limbii. Stilul oral. Stilul artistic, stilul colocvial, stilul publicistic, stilul oficial, stilul științific. Sferele de întrebuintare ale acestora. Greșeala stilistică (aplicativ).</p>	<p>читання та розрізнення текстів різних стилів, типів мовлення; осмислення змісту прочитаного; формулювання теми й основної думки тексту; визначення ключових слів; зіставлення змісту прочитаного із власним досвідом; виявлення й тлумачення порушених у тексті проблем; пояснення значення здобутої з прочитаного тексту інформації; стисле та вибірково переказування; складання простого плану; підбір текстів різних типів; створення текстів-розповідей про себе. («Любов до Батьківщини – священний борг кожного громадянина», «Україна – наш дім,</p>

<p>другорядну інформацію в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього);</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє фактичний зміст прочитаного та очевидні судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), розрізняє факти і судження. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - citește texte mici (inclusiv texte literare, texte media sau fragmente din acestea) de diferite stiluri funcționale și genuri de vorbire pe teme cunoscute și parțial noi, în care semnificația cuvintelor necunoscute este dezvăluită contextual și / sau prin material ilustrativ; - povestește pe scurt și selectiv conținutul real al mesajului ascultat (inclusiv un text literar mic, un text media sau un extras din acesta); - realizează un plan simplu al mesajului ascultat (în special un mic text literar, un text media sau un extras din acesta); - notează mesajul ascultat, identifică în special cuvintele cheie și expresiile din mesajul ascultat; - formulează în fraze simple tema și ideea; - corelează conținutul textului mic perceput (inclusiv textul artistic; textul media sau extras din acesta) cu contextul istoric și cultural general; - compară informații despre ceea ce se citește cu experiența proprie; - găsește informații cunoscute și noi într-un text mic (inclusiv text literar, text media sau un extras din acesta); - identifică informațiile secundare principale și importante din text (inclusiv text artistic, text media sau extras din acesta); - înțelege conținutul propriu-zis evenimentelor citite și evidente din text (inclusiv text literar, text media sau extras din acesta), face deosebire între fapte și evenimente. 		<p>бережимо його»; «Я – частина колективу», «Я и мое оточення», «Не стався до інших так, як не хотів бі, щоб відносилися до тебе», «Вірний друг – великий скарб» тощо). («Dragostea de Patrie – datorie sacră a fiecărui cetățean sau condiție a autorinstruirii», «Ucraina – casa noastră comună»; "Eu – o parte din colectiv", "Eu și anturajul meu", "Ce ție nu-ți place altuia nu-i face ", "Prietenul credincios este cea mai mare comoara", "Școala – a doua mea casă").</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) на знайому 	<p>Читання текстів різних стилей, типів, видів. Інтерес до читання книг. Читання вголос та мовчки.</p>	<p>Учень/учениця: осмислення змісту прочитаного; формулювання теми й основної думки тексту;</p>

<p>тему або тему, що стосується індивідуальних інтересів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виокремлює основні мікротеми в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - розрізняє тексти різних стилів, типів і жанрів; - окреслює характерні ознаки будови текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) різних стилів, типів і жанрів мовлення; - формулює висновки на основі аналізу невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - обґрунтовує значення інформації, здобутої з тексту; - визначає актуальність і достовірність тексту; - аргументує власну оцінку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), наводячи доречні цитати. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - întrebuințează adecvat mijloacele de expresivitate artistică; - formulează subiectul și ideea principală a textului (inclusiv text artistic, text media sau un extras din acesta) pe un subiect familiar sau subiect legat de interesele individuale; - identifică principalele micro-teme din text (inclusiv text artistic, text media sau un extras din acesta); - distinge texte de diferite stiluri, tipuri și genuri; - subliniază trăsăturile caracteristice ale structurii textelor (inclusiv textele literare, textele media sau extrase din acestea) de diferite stiluri, tipuri și genuri de vorbire; - formulează concluzii pe baza analizei de mici texte (inclusiv texte literare, texte media sau fragmente din acestea); - fundamentează valoarea informațiilor obținute din text; - determină relevanța și autenticitatea textului; - își argumentează propria evaluare a textului (inclusiv textul literar, textul 	<p>Citirea expresivă a textelor diverse ca stil, tip și gen.</p> <p>Dezvoltarea necesității și interesului de a citi cărți.</p> <p>Citirea cu voce și în gând folosind diferite tipuri de citire.</p>	<p>поставлення уточнювальних запитань для кращого розуміння і сприйняття; розрізнення текстів різних стилів, типів та жанрів мовлення в контексті авторського задуму; виявлення й тлумачення порушених у тексті проблем; пояснення значення здобутої з прочитаного тексту інформації; оцінювання тексту, апелюючи до власних знань, позицій чи поглядів; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями; створення власних текстів (розповідь, есе тощо)</p> <p>(«Цінності моєї сім'ї», «Традиції моєї родини», «Мати – берегиня сім'ї» тощо)</p> <p>("Valorile familiei mele", "Tradițiile în familia mea", "Mama – pastrătoarea familiei", «Bunicul meu – eroul meu»)</p>
---	--	--

<p>media sau un extras din acesta), citind citate relevante.</p>		
<p>Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> - слухає уважно текст, сприймає та розуміє його; - виявляє інтерес до до розуміння текстів; - визначає тему та ідею тексту, з'ясовує значення деяких слів та ситуацій із тексту; - розпізнає та формулює загальні значення усного повідомлення ; - визначає тип і стиль почутого тексту; - ділить почутий текст на мікротеми, зберігаючи їх значення; - спостерігає за правильністю граматичної структури і лексичних форм, використаних в тексті. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ascultă cu atenție textul audiat și înțelege conținutul lui conform “Criteriilor de apreciere a cunoștințelor elevilor...”; - determină tema și ideea textului, lămurește sensul unor cuvinte și situații din text; - recunoaște și formulează semnificațiile generale ale mesajului oral; - precizează tipul și stilul textului audiat; - divizează textul audiat în microteme menținându-le înțelesul; - observă corectitudinea structurii gramaticale și a formelor lexicale întrebându-le în comunicare; - demonstrează interes față de priceperea textului audiat. 	<p>Аудіювання текстів різних стилів, типів та жанрів.</p> <p>Audierea. Audierea textelor diverse ca stil, tip și gen.</p>	<p>сприйняття та аналіз усної інформації; формулювання ідеї тексту; розрізнення текстів різних стилів, типів, жанрів; поділ тексту на мікротеми; презентація почутого тексту; створення власних текстів; логічне структурування власного тексту, удосконалення змісту та форми. («Хліб на столі – радість в домі», «Дорога хліба» тощо) ("Pîine pe masă bucurie în casă", "Omul harnic, muncitor, de pîine nu duce dor", «Pîinea este rodul muncii», «Drumul pîinii»).</p>
<p><i>3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів національної літератури; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови</i></p>		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює основні факти і окремі значущі думки, висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого; - самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб використовує окремі способи та 	<p>Інтерпретація літературного твору. Тема, ідея літературного твору. Художній текст та медіатекст. Письмо. Переказ (докладний) з елементами опису (об'єктів, тварин) і міркування (по простому плану і без плану).</p>	<p>осмислення змісту прочитаного; поставлення уточнювальних запитань для кращого розуміння і сприйняття, розрізнення розповіді, опису, роздуму;</p>

<p>засоби візуалізації почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) для відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації;</p> <ul style="list-style-type: none"> - передає за допомогою окремих способів і засобів візуалізації загальне враження від почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - розрізняє відому і частково нову для себе інформацію; - визначає ключові слова в почутому повідомленні; - зіставляє почуте повідомлення (зокрема невеликий художній текст, медіатекст або уривок із нього) із власним життєвим досвідом, пояснюючи за допомогою типових мовних засобів риси подібності та відмінності; - створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - оформлює власне невелике типове висловлення, враховуючи основні принципи академічної доброчесності, згідно з основними мовними нормами; - добирає доречні типові засоби художньої виразності для оформлення невеликого типового власного висловлення; - знаходить і виправляє типові помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень; - пояснює зроблені виправлення з урахуванням вивчених правил. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reproduce faptele de bază și câteva idei semnificative, afirmații ale personajelor dintr-o operă literară, dezvăluind sensul a ceea ce se aude; 	<p>Усний відгук (по плану). Інформативна стаття для Інтернет-газети. Офіційні документи. Лист. Адреса.</p> <p>Opera artistică. Text literar, text media. Opera artistică și componentele ei: tema, ideea operei artistice, text media.</p> <p>Scierea. Expunerea (detaliată) a unei narațiuni de volum mic cu elemente de descriere (a obiectelor, animalelor) și de raționament (după un plan simplu).</p> <p>Compunere-descriere după tablou (fără plan).</p> <p>Articol informativ pentru gazetă. Acte oficiale. Scrisoarea. Adresa.</p>	<p>формулювання теми й основної думки тексту; визначення ключових слів;</p> <p>знаходження потрібної інформації;</p> <p>оцінювання тексту, апелюючи до власних знань, позицій чи поглядів;</p> <p>зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями;</p> <p>стисле переказування текстів;</p> <p>створення та презентація письмових висловлень; добір доречних граматичних та лексичних засобів; логічне структурування власного тексту; редугування тексту; удосконалення змісту власного тексту.</p> <p>(«Світ рослин і тварин навколо мене», «Агресія проти доквілля завжди обертається проти нас», «Як ми захищаємо навколишнє середовище», «22 квітня – Всесвітній День Землі» тощо).</p> <p>("Lumea animală și vegetală din jurul meu", "Agresiunea contra mediului se întoarce întotdeauna împotriva noastră", "Pământul - casa noastră comună", «Cum protejăm mediul înconjurător», «22 aprilie-Ziua Pământului»).</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - independent sau cu ajutorul unui profesor sau al altor persoane utilizează anumite metode și mijloace de vizualizare a mesajului ascultat (inclusiv un mic text literar, un text media sau un extras din acesta) pentru a reproduce conținutul principal și câteva detalii importante, structurând informațiile; - transmite cu ajutorul anumitor metode și mijloace de vizualizare impresia generală a mesajului ascultat (în special un mic text literar, un text media sau un extras din acesta); - distinge între informații cunoscute și parțial noi; - identifică cuvintele cheie în mesajul ascultat; - compară mesajul auzit (în special un mic text literar, un text media sau un fragment din acesta) cu propria sa experiență de viață, explicînd cu ajutorul limbajului, trăsăturile, asemănările și deosebirile; - creează și într-un mod simplu prezintă în mod independent mici texte scrise tipice (inclusiv texte artistice, texte media) pe subiecte cunoscute de anumite tipuri, stiluri și genuri, ținînd seama de scopul și destinatarul, pe baza propriei experiențe de viață; - întocmește propriul discurs, ținînd cont de principiile de bază ale integrității academice; conform normelor lingvistice de bază; - respectă regulile de etichetă în timpul comunicării online; - găsește și corectează erorile tipice în conținutul, structura și proiectarea limbajului propriilor discursuri; - explică corecțiile făcute ținînd cont de regulile studiate. 		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оформлює власне невелике типове висловлення, враховуючи основні принципи академічної доброчесності, згідно з основними мовними нормами; - добирає доречні типові засоби художньої виразності для оформлення невеликого типового 	<p>Взаємодія у цифровому середовищі. Спілкування живе й віртуальне. Гармонійне спілкування. Поняття етикету у спілкуванні. Маніпуляції у спілкуванні. Безпека віртуального спілкування.</p>	<p>спілкування живе й віртуальне на визначену тему; визначення небезпек віртуального спілкування; виявлення ознак гармонійного спілкування;</p>

<p>власного висловлення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пише невеликі типові повідомлення на спеціальних захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах; - дискутує в онлайн-середовищі на відому тематику, пов'язану з власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо; - дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування; - дотримується принципів академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; - визначає окремі деталі, що сприяють або заважають гармонійній комунікації; - знаходить і виправляє типові помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень; - пояснює зроблені виправлення з урахуванням вивчених правил. 		<p>виявлення випадків маніпулювання;</p> <p>виявлення лексичних засобів, що сприяють уникненню двозначності;</p> <p>формування питань з метою отримання інформації;</p> <p>характеристика учасників спілкування;</p> <p>виявлення ознак переконливості, аргументованості;</p> <p>аналіз конкретної ситуації спілкування;</p> <p>написання текстів в онлайн-середовищі;</p> <p>віртуальне спілкування на визначену тематику в режимі реального часу. («Як я розумію слово «економіка», «Зароблені гроші краще ніж вкрадені», «Моя майбутня професія» тощо).</p> <p>(«Ce înțeleg eu prin economie?», "Banul muncit este mai bun decât banul furat", «Viitoarea mea profesie»).</p>
---	--	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, їх аналіз

<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення; - виокремлює та називає типові мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; - аналізує нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) з погляду наявності в них певних мовних явищ (зокрема синонімії, спільнокореневих слів тощо). 	<p>Повторення та систематизація вивченого в 3-4 класах.</p> <p>Звуки, букви. Слог. Наголос. Структура слова. Написання префіксів. Орфографічний словник.</p> <p>Іменник. Загальні та власні іменники. Відмінки іменників. Правопис власних іменників.</p> <p>Прикметник. Правопис прикметників.</p> <p>Займенники. Особові займенники та їх правопис.</p> <p>Дієслово. Особи та часи дієслова. Правопис дієслів, що супроводжуються ненаголошеними особовими займенниками.</p> <p>Прислівник. Правопис прислівників.</p> <p>Сполучник. Словосполучник <i>și</i>,</p>	<p>пояснення функцій значущих частин слова;</p> <p>виокремлення частин будови слова, пояснення значень закінчення для творення форм слова;</p> <p>виконання вправ, що передбачають застосування орфографічних правил;</p> <p>виявлення проблемних ситуацій, спричинених орфографічними помилками;</p> <p>виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника;</p> <p>редагування тексту/речень;</p>
--	---	---

<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - consolidează sunetele și literele; structura cuvântului; părțile de vorbire (noțiuni generale); regulile de ortografiere corectă și de punctuație; - deosebește literele de sunete; determină părțile componente ale structurii cuvântului; - distinge părțile de vorbire (conform indicilor gramaticali studiați); - folosește în vorbire cuvinte diferite după structură și particularități semantice, stilistice; - identifică ortogramele; - aplică corect semnele ortografice și de punctuație la rectificarea greșelilor; folosește Dicționarul ortografic; - distinge și deosebește unitățile lingvistice ale fiecărui nivel (sunete, părți de vorbire, cuvinte, forme de cuvinte, fraze, propoziții, texte); - identifică diferențele caracteristice dintre limba ucraineană și limba maternă, folosind astfel de informații pentru a-și îmbunătăți propria vorbire; - identifică și numește fenomenele lingvistice tipice în discursul propriu și al altuia, explică esența lor; - analizează mici texte lingvistice simple (inclusiv texte artistice, texte media sau fragmente din acestea) în ceea ce privește prezența anumitor fenomene lingvistice (inclusiv sinonime, cuvinte înrudite etc.). 	<p><i>dar, iar</i> . Rozділові знаки.</p> <p>Recapitularea și sistematizarea materiei studiate în clasele 3– 4</p> <p>Sunetele, literele. Silaba. Accentul.</p> <p>Structura cuvântului.</p> <p>Ortografia prefixelor.</p> <p>Familiarizarea cu Dicționarul ortografic.</p> <p>Substantivul. Substantive comune și proprii. Cazurile substantivului.</p> <p>Ortografia substantivelor proprii.</p> <p>Adjectivul. Ortografia adjective- lor.</p> <p>Pronumele. Pronumele personale și ortografia lor.</p> <p>Verbul. Persoanele și timpurile verbului. Ortografia verbelor însoțite de pronumele personale neaccentuate.</p> <p>Adverbul. Ortografia adverbelor.</p> <p>Conjuncția. Conjuncțiile <i>și, dar, iar</i> – elemente de relație între cuvinte.</p> <p>Folosirea virgulei.</p>	<p>складання й оформлення власного висловлення згідно з усталеними орфографічними та пунктуаційними нормами.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що вивчає синтаксис; - розрізняє словосполучення та речення; - розрізняє головні та другорядні члени речення. Правила використання розділових знаків в реченні; - інтонує речення; - визначає підмет, присудок, додаток; - будує словосполучення і використовує їх в мовленні; 	<p>Повторення та систематизація вивченого в 3-4 класах.</p> <p>Синтаксис (поняття).</p> <p>Слососполучення. Головне та залежне слово.</p> <p>Речення. Граматична основа речення.</p> <p>Типи речень за метою спілкування: спонукальні, питальні, окличні (наказові). Розділові знаки в кінці речень. Інтонація речень.</p>	<p>розрізнення речень і словосполучень; добір власних прикладів словосполучень і речень; пошук ситуацій застосування окличних і питальних речень; аналіз функцій головних і другорядних членів; обґрунтування важливості розділових знаків, правильного</p>

<p>- використовує правильно та раціонально різні речення відповідно до мети спілкування;</p> <p>- аргументує використання розділових знаків у простих та складних реченнях;</p> <p>- виявляє помилки та виправляє їх.</p> <p>Elevul/eleva:</p> <p>- cunoaște ce studiază sintaxa; noțiuni generale despre: îmbinarea de cuvinte, propoziție;</p> <p>- deosebește părțile principale și părțile secundare ale propoziției, părțile ei multiple, adresările; regulile folosirii semnelor de punctuație;</p> <p>- determină termenul regent și termenul subordonat în îmbinările de cuvinte, tipul propozițiilor după scopul comunicării;</p> <p>- construiește îmbinări de cuvinte, și le întrebuințează just în vorbire;</p> <p>- folosește corect și rațional propoziții diferite după scopul comunicării;</p> <p>- argumentează, cu ajutorul regulilor învățate, folosirea semnelor de punctuație la sfârșitul propozițiilor, în propozițiile cu părți multiple, la adersări;</p> <p>- descoperă greșelile și le corectează.</p>	<p>Головні та другорядні члени речення. Підмет, присудок. Доповнення. Пряме і непряме доповнення.</p> <p>Однорідні члени речення. Просте та складне речення. Інтонація і кома в реченні з кількома частинами, з'єднаних сполучником та без сполучника. Роль кількох частин у реченні. Узагальнюючі слова в реченні, розділові знаки. Звернення. Розділові знаки. Інтонація в реченнях із зверненням. Використання звернень у мовленні та в художній літературі .</p> <p>Recapitularea și sistematizarea materiei studiate în clasele 3– 4</p> <p>Sintaxa (noțiuni). Îmbinările de cuvinte. Termenul regent și termenul subordonat în îmbinările de cuvinte.</p> <p>Propoziția.</p> <p>Temelia gramaticală a unei propoziții.</p> <p>Tipul propozițiilor după scopul comunicării: enunțiative, interogative, exclamative (imperative). Punctuația la sfârșitul propozițiilor.</p> <p>Intonația propozițiilor.</p> <p>Părțile principale ale propoziției.</p> <p>Subiectul unic și multiplu.</p> <p>Predicatul verbal și predicatul nominal.</p> <p>Părțile secundare ale propoziției. Atributul.</p> <p>Complementul. Complementul direct și indirect. Complementele circumstanțiale: de loc, de mod, de timp.</p> <p>Propoziția cu părți multiple (omogene). Intonația și virgula în propoziția cu părți multiple legate prin conjuncții și fără conjuncții.</p> <p>Rolul părților multiple în propoziție.</p> <p>Cuvintele generalizatoare în propozițiile cu părți multiple și semnele de punctuație.</p> <p>Adresarea.</p>	<p>інтонування розділових знаків в усному мовленні;</p> <p>усне висловлення на задану тему;</p> <p>виписування з тексту словосполучень, що є ключовими й виражають зміст тексту;</p> <p>заміна в тексті словосполучень;</p> <p>виписування підметів і присудків, визначення їхньої ролі для передання інформації;</p> <p>передання змісту фрагмента тексту одним реченням;</p> <p>доповнення текстів однорідними членами;</p> <p>пунктуаційний аналіз тексту;</p> <p>заміна в тексті простих речень складними і навпаки.</p>
--	--	--

	Semnele de punctuație. Intonația în propozițiile cu adresări. Utilizarea adresărilor în vorbire și în literatura artistică.	
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що вивчає фонетика, орфографія та орфоепія; алфавіт; дифтонги та трифтонги; голосні; приголосні; орфографічні та орфоепічні правила; - відрізняє голосні від приголосних; розпізнає дифтонги та трифтонги у словах; - робить фонетичний аналіз слів; - правильно вимовляє звуки; - знаходить та виправляє орфоепічні помилки; - пояснює написання слів; - виявляє та виправляє орфографічні помилки. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște ce studiază fonetica, grafia și ortoepia; alfabetul; diftongii și triftongii; vocalele; consoanele; regulile ortografice și ortoepice; - deosebește vocalele de consoane; recunoaște în cuvinte hiatul, diftongii și triftongii; - trece regulamentar cuvintele dintr-un rând în altul; - analizează fonetic cuvintele; - pronunță corect sunetele; - găsește și corectează greșelile ortoepice; - explică, cu ajutorul regulilor învățate, ortografia cuvintelor; descoperă și rectifică greșelile ortografice. 	<p>Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.</p> <p>Фонетика. Орфоепія (поняття). Звуки та літери. Напівголосні. Дзвінки та глухі приголосні. Правопис. Алфавіт. Різниця між буквами і звуками, між вимовою і письмовою формою. Групи букв та відповідні звуки: <i>ia, ea, ie, chi, che, ghi, ghe, gi, ge, ci, ce.</i></p> <p>Дифтонгі. Трифтонгі. Поділ слів на склади. Фонетичний аналіз.</p> <p>Noțiuni de fonetică. Grafie. Ortoepie</p> <p>Fonetica. Ortoepia (noțiuni). Sunetele și literele. Semivocalele. Consoane sonore și surde. Grafia. Sunetele grafice. Alfabetul. Distincția dintre litere și sunete, dintre pronunțare și scriere. Grupuri de litere și sunetele corespunzătoare: <i>ia, ea, ie, chi, che, ghi, ghe, gi, ge, ci, ce.</i> Diftongii. Triftongii. Hiatul. Despărțirea cuvintelor în silabe. Trecerea regulamentară a cuvintelor dintr-un rând în altul. Analiza fonetică a cuvintelor.</p>	<p>виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника; читання тексту з дотриманням правильної вимови звуків; виявлення слів, у яких зміна наголосу впливає на граматичне чи лексичне значення; звуковий аналіз окремих слів у тексті; графічне відтворення тексту, сприйнятого на слух; виявлення й аналіз графічних помилок; виявлення слів, у яких різняться вимова й написання; редагування текстів, у яких допущено орфографічні помилки; складання й оформлення власного висловлення згідно з ustalеними орфографічними нормами.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що вивчає лексикологія; - загальні поняття про значення слова, про синоніми, антоніми, омоніми, слова з переносним значенням ; - пояснює значення з незнайомих слів з допомогою тлумачного словника і двомовних словників ; - добирає синоніми, антоніми до запропонованих слів і правильно вживає їх в усному та письмовому висловленні; - творчо використовує засвоєні 	<p>Лексикологія. Фразеологія.</p> <p>Лексикон. Словник молдавської мови . Слово та його значення. Пряме та переносне значення слів. Багатозначні та однозначні слова. Слова загального вживання та слова з обмеженим використанням. Архаїзми. Неологізми. Діалектизми. Професіоналізми. Іншомовні. Ознайомлення зі словником іншомовних слів. Ознайомлення зі тлумачним</p>	<p>тлумачення лексичного значення слова різними способами; збагачення активного словника учнів новою лексикою; ведення словничка незнайомих слів; виконання вправ і завдань, що передбачають використання словників; усне висловлення з</p>

<p>мовні засоби, пояснюючи простими фразами мотиви вибору відповідних засобів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює типові засоби художньої виразності для втілення власних творчих намірів; - виокремлює виразно помітні спільні та різні риси між своїм мовленням і мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню художніх творів, роботі із словниками та довідковими джерелами. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște ce studiază lexicologia; noțiuni generale despre semnificația cuvîntului, despre sinonime, antonime, omonime, cuvinte cu sens figurat; - explică sensul unor cuvinte necunoscute cu ajutorul Dicționarului explicativ și al dicționarilor bilingve; - selectează sinonime, antonime pentru cuvintele propuse și le utilizează corect în exprimarea orală și scrisă; - folosește creativ instrumentele lingvistice învățate, explicînd în fraze simple motivele alegerii instrumentelor lingvistice; - reproduce mijloace tipice de expresie artistică pentru întruchiparea propriilor intenții creative; - distinge trăsături comune și diferite clar vizibile între discursul său și discursul altora, își diversifică propriul discurs citind opere de artă, lucrînd cu dicționare și surse de referință. 	<p>словником .</p> <p>Синоніми. Антоніми. Омоніми. Синонімічний, антонімічний, омонімічний словники.</p> <p>Використання в мовленні синонімів, антонімів, омонімів, слів з переносним значенням.</p> <p>Фразеологія. Ознайомлення із фразеологічним словником.</p> <p>Lexicologia. Frazeologia Lexicul. Vocabularul limbii moldovenești. Cuvîntul și importanța lui în exprimare. Sensul lexical. Sensul direct și xel figurat al cuvintelor.</p> <p>Cuvinte polisemantice și cuvinte monosemantice.</p> <p>Cuvintede uz general și cuvinte de uz restrîns. Arhaismele. Neologismele. Dialectismele. Profesionalismele.</p> <p>Împrumuturile. Familiarizarea cu Dicționarul de cuvinte-internaționalisme.</p> <p>Familiarizarea cu Dicționarul explicativ.</p> <p>Cuvintele cu sens propriu și sens figurat. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Familiarizarea cu Dicționarul de sinonime, antonime, omonime.</p> <p>Folosirea sinonimelor, antonimelor, cuvintelor cu sens figurat în exprimare, evitarea repetării aceluiași cuvînt.</p> <p>Frazeologia Frazeologismele. Familiarizarea cu Dicționarul de frazeologisme.</p>	<p>використанням нових слів;</p> <p>читання й переказування тексту, що містить нові слова;</p> <p>заміна в тексті лексичних одиниць;</p> <p>виявлення й аналіз певних лексичних одиниць;</p> <p>складання й оформлення власного висловлення згідно з ustalеними лексичними нормами.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає складові частини слова; процеси по формуванню слів; типи суфіксів; орфографічні правила ; - визначає складові частини слова; - створює нові слова, спираючись на вивчені способи утворення слів; - визначає способи утворення слів; - аналізує слова за будовою; - знаходить орфограми та пояснює їх; 	<p>Будова слова. Словотвір. Орфографія.</p> <p>Будова слова. Корінь, суфікс, префікс, закінчення.</p> <p>Лексичні та граматичні суфікси. Збільшувальні та зменшувальні суфікси.</p> <p>Написання суфіксів, префіксів.</p> <p>Способи утворення слів: афіксний, безафіксний, перехід однієї частини мови в</p>	<p>пояснення й застосування правил написання значущих частин слова;</p> <p>визначення спільного лексичного значення спільнокоренових слів, що належать до різних частин мови;</p> <p>розмежування спільнокоренових слів і</p>

<p>- знаходить та виправляє орфографічні помилки.</p> <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște părțile componente ale cuvântului; procedeele de formare a cuvintelor; felurile sufixelor; regulile ortografice; - determină părțile componente ale cuvântului; - formează cuvinte, utilizând procedeele de formare învățate; - determină căile de formare a cuvintelor cunoscute sau aflate din diferite izvoare; - analizează cuvintele după structură; - găsește ortogramele și explică, cu ajutorul regulilor ortografice cunoscute, scrierea lor corectă; - aplică cunoștințele acumulate la ortografierea corectă a cuvintelor; găsește și corectează greșelile ortografice. 	<p>înșu, abreviații, skladannya osnov chi sliv. Твірне слово, сім'я слів (споріднені слова). Похідні слова. Чергування звуків в корні слова: o –oa, a-e, a-ă, d-z. Актуалізація знань про правильне написання префіксів im-, în-, com-, con-, dez-, răz-. Складні слова. Правопис складних слів. Аналіз слів за будовою та творенням.</p> <p>Structura cuvântului. Formarea cuvintelor. Ortografia lor. Пărțile componente ale cuvântului: temă, prefix, sufix, rădăcină, desinență. Sufixe lexicale și gramaticale. Sufixe diminutive și augmentative. Ortografia prefixelor, sufixelor. Procedee de formare a cuvintelor în limba moldovenească: derivare, conversie, compunere, abreviere. Ortografia cuvintelor compuse. Cuvântul de bază; familia de cuvinte (cuvintele înrudite). Cuvinte derivate. Alternanța sunetelor din rădăcina cuvântului: o –oa, a-e, a-ă, d-z. Reactualizarea cunoștințelor despre scrierea corectă a prefixelor im-, în-, com-, con-, dez-, răz-. Cuvintele compuse. Cratima în cuvintele compuse. Analiza după structură a cuvintelor.</p>	<p>форм одного слова; визначення змінних і незмінних частин мови, складних слів; добір спільнокореневих слів; розбір слів за будовою; пояснення функцій значущих частин слова; виокремлення частин будови слова, пояснення значень закінчення для творення форм слова; виконання вправ, що передбачають застосування орфографічних правил; визначення способів творення слів; добір словотвірного ланцюжка; творення слів різними способами; виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника; робота з текстом: визначення ролі слів з емоційно-експресивними суфіксами; збагачення/перетворення тексту за допомогою слів, утворених різними способами, редагування тексту, обґрунтування правильного вживання словотвірних засобів; усне висловлення на визначену тему; усний коментар; написання есе.</p>
---	--	---

6 клас

(рекомендована кількість годин: 2 години на тиждень, 72 години на рік)

Clasa a 6-a

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
<i>1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях</i>		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення; - вибірково переказує зміст почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), що стосується типової передбачуваної ситуації, підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці; - робить нотатки за почутим повідомленням, зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні; - знаходить у почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) відповіді на запитання, що стосуються повсякденних тем; - розрізняє відому і частково нову для себе інформацію; - визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього). <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște mijloacele artistice, procedeele plastic ale limbajului artistic; - identifică nuanțele caracteristice dintre limba ucraineană și limba maternă; informației auditive(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el)în ceea ce privește situația tipică anticipată,subordonând intenția de a exprima subiectul și ideea	<p>Вступ. Краса та багатство української та молдовської мови. Актуалізація знань про спілкування. Складові частини ситуації спілкування: оратор, реципієнт, тема, основна думка, мета, атмосфера.</p> <p>Introducere. <i>Bogăția și frumusețea limbilor ucrainene și moldovenești. Recapitularea noțiunilor despre comunicare.</i></p> <p><i>Părțile componente ale situației de comunicare: vorbitorul, destinatarul, tema, ideea principală, scopul, ambianța.</i></p>	<p>дослідження критеріїв краси й багатства української та молдовської мов; добір прикладів, що свідчать про красу й багатство мов; читання текстів уголос; аналіз текстів за певною ознакою: ритміки, мелодики мови, повнозвучної вимови, співвідношення голосних і приголосних звуків у словах; виявлення неологізмів, архаїзмів, історизмів, діалектизмів тощо; переказування тексту (з дотриманням лексичного багатства; з розширенням тексту синонімами, фразеологізмами тощо); усне повідомлення на визначену тему. («Я і моя рідна мова», «Що таке краса і багатство мов» тощо) («Eu și limbarea maternă», „În ce constă frumusețea și bogăția limbii”)</p>

<p>principală; face notițe în baza textului auditiv, în special identifică cuvintele cheie, frazele;</p> <ul style="list-style-type: none"> - găsește în mesajul auditiv(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el)răspunsuri la subiecte cotidiene;destinge între informația nouă și cea cunoscută parțial; identifică cuvintele cheie în mesajul ascultat(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el). 		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inițioe та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - добирає стиль мовлення відповідно до умов спілкування в типових ситуаціях; - дотримується основних мовленневих норм під час типових ситуацій комунікації; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях, виявляючи толерантність; - використовує типові вербальні та невербальні засоби у знайомих ситуаціях для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, підтримки, заохочення співрозмовників до певних дій. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște noțiuni despre frază; vorbirea directă; dialog; regulile folosirii semnelor de punctuație; - determină tipul propozițiilor în fraze; evidențiază cuvintele autorului și locul lor în propoziția cu vorbire directă; - argumentează, cu ajutorul regulilor învățate, folosirea semnelor de punctuație; - descoperă greșelile și le corectează; - inițiază și susține un dialog pe tema cunoscută în situații tipice de comunicare; 	<p>Діалог. Пряма мова. Слова автора, розміщені перед прямою мовою та після прямої мови. Розділові знаки в прямій мові. Інтонація в реченні з прямою мовою.</p> <p>Діалог. Розділові знаки в діалозі. Інтонація.</p> <p>Dialog. Vorbirea directă. Cuvintele autorului plasate înaintea vorbirii directe și după vorbirea directă. Punctuația la vorbirea directă. Intonația în propozițiacu vorbire directă.</p> <p>Dialogul. Semnele de punctuație la dialog. Intonația.</p>	<p>визначення цілей і завдань спілкування; добір реплік відповідно до виду й мети діалогу; правильне інтонування розмови; добір вербальних та невербальних засобів спілкування; перефразовування окремих простих реплік в діалозі; характеристика учасників спілкування та власного емоційного стану; редагування тексту, в якому є діалог; разігрування діалогів. ("Що добре, а що погано", "Добро винагороджується добром" тощо) ("Ce e bine și ce e rău", „Binele cu bine se răsplătește”.)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - selectează stilul de vorbire în conformitate cu condițiile de comunicare în situații tipice; - aderă la normele de vorbire de bază în timpul situațiilor tipice de comunicare; - perefrizează indici individuali simpli în dialog; - explică, folosind fraze simple, motivele stării emoționale în situații de viață, arătând toleranța; - folosește mijloace tipice verbale și nonverbale în situații pentru îmbogățirea comunicării interpersonale cu emoții pozitive, creînd o atmosferă confortabilă de comunicare, sprijin, încurajare a interlocutorilor la anumite acțiuni. 		
--	--	--

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використання її для збагачення власного досвіду

<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відокремлює різні види інформації; - передає прихований зміст повідомлення; - усно відтворює зміст почутого повідомлення; - фіксує основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); - вибірково та стисло переказує зміст почутого повідомлення; - складає простий план почутого; - визначає основну й другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті); - зіставляє почуте із власним життєвим досвідом; - розрізняє факти, судження та аргументи в почутому; - обґрунтовує своє ставлення до змісту почутого. 	<p>Інформація.</p> <p>Види інформації (текстова, графічна, числова, звукова, відео). Джерела інформації. Добір і пошук інформації. Актуальність і несуперечливість інформації. Надійність джерел інформації. Факти і судження. Достовірність/недостовірність інформації.</p>	<p>пошук інформації різних видів; укладання списків надійних джерел інформації; порівняння текстів з правдивою та неправдивою інформацією; визначення й обґрунтування новизни, актуальності інформації; визначення надійності джерела інформації; виявлення відомої й нової інформації; визначення головної й другорядної інформації; обґрунтування достовірності, повноти інформації; розпізнавання в інформації фактів, суджень, аргументів; усне висловлення, переказування інформації.</p>
--	---	--

Учень/учениця:

- формулює простими фразами тему та основну ідею почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього);
- визначає важливі мікротеми, окремі важливі деталі в добре структурованому усному повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього);
- визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб на знайомі повсякденні теми;
- вказує на конструктивні думки, критично та толерантно ставлячись до різних поглядів;
- розпізнає наявні в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) основні факти, судження та аргументи;
- визначає повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі невеликі фрагменти почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього);
- створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти на визначену тематику;
- дотримується основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів;
- дотримується мовних норм;
- виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, спираючись на засвоєні мовні норми;
- описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.

Elevul/eleva:

- formulează în fraze simple tema și ideea mesajului ascultat(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el);
- identifică micro-subiecte importante, detalii importante într-o comunicare orală bine structurată(în special al ftextului

Текст.

Тема, підтема (мікротема).
Ключові слова. Ідея тексту.
Проблеми тексту. Зміст прочитаного. Первинні і вторинні тексти.
Типи мовлення: опис, розповідь, роздум.
Опис як тип тексту. Опис у різних мовленнєвих жанрах (оголошенні, загадці, художньому оповіданні).
Опис інтер'єру та природи.
Складання в одному тексті різних видів комунікацій (розповідь та опис, розповідь та міркування).
План тексту. Види плану.
Поняття академічної доброчесності.

формулювання теми (підтеми), ідеї тексту; визначення ключових слів;
складання плану тексту; добір текстів різних типів;
зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтирами; критичне оцінювання тексту;
розпізнавання в тексті фактів, суджень і аргументів;
редагування тексту; творче опрацювання тексту із зміною персонажів, окремих епізодів;
створення письмових текстів (художні тексти, медіатексти тощо) визначених типів, стилів і жанрів, спираючись на власний життєвий досвід;
аргументування власної оцінки тексту; переказування докладне, вільне, творче;
усна розповідь відповідно з елементами опису.
("Школа – нащ загальний дім", «Мій шкільний друг», "Люди, які є для мене прикладом" тощо)
(„Școala este locul unde-ți e și norocul”, „Prietenul meu de școală”, „Oamenii care pot fi exemplu pentru mine”)

<p>artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el); -definește comune și diferite în mesajele altora în subiectele de zi cu zi; - indică gânduri constructive, se relatează critic și tolerante față de diferite puncte de vedere; - recunoaște disponibil în mesajul ascultat(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el)fapte, judecăți și argumente de bază; - determină completitudinea informațiilor, dacă este necesar,se referă la sursele relevante, citind, în mod adecvat câteva fragmente mici din mesajul ascultat (în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el).</p>		
<p>Учень/учениця: - називає характерні ознаки кожного зі стилей; - розрізняє тексти різних стилей; - визначає виразно простежувані спільні і різні елементи змісту подібних за певними ознаками нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - поєднує інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) знайомої тематики; - проводить паралелі між образами та ситуаціями, зображеними в невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), з власним життєвим досвідом; - обирає для читання самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них), які належать до різних стилів і жанрів, простими фразами пояснює свій вибір; - використовує для виконання завдань актуальні та достовірні</p>	<p>Стили мовлення. Художній, розмовний, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий стилі. Сфери їх використання. Художній та науковий стилі, відмінності. Художній та розмовний стилі, відмінності. Мова художнього стилю. Стилистична помилка.</p> <p>Stilurile limbii. Stilul artistic, oral, publicistic, științific, oficial-administrativ. Sferele de întrebuintare ale acestora. Stiluri artistice și științifice, deosebiri. Stilul artistic și publicistic, deosebiri. Limbajul artistic. Greșeala stilistică (aplicativ).</p>	<p>читання та розрізнення текстів різних стилів за їх характерними ознаками; визначення стилістичних ознак текстів різних стилей; зіставлення змісту прочитаного із власним досвідом; пояснення значення здобутої з прочитаного тексту інформації; пошук текстів різних стилей; мовний аналіз текстів; створення власних текстів різних стилей; створення власного медіапродукту. ("Що означає любити свою країну?" "Я живу в прекрасній країні - Україні" тощо) ("Ce înseamnă să-ți iubești Patria?", „Eu locuiesc în țara cu nume frumos—Ucraina”)</p>

текстові/медіатекстові джерела інформації;

- створює нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього) на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо);

- за мотивами прочитаного нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього) створює власний медійний продукт (мультфільм, просту театральну сценку, відеоролик, блог тощо).

Elevul/eleva:

- numește caracteristicile distinctive fiecărui stil;

- distinge texte de diferite stiluri;

- identifică în mod clar trasabil elementele comune și diverse ale conținutului textelor similare mici, după anumite trăsături simple în plan lingvistic(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el);

- combinăinformațiile prezentate în diferite moduri(verbal, grafic etc.) în cadrul unuia sau a mai multor texte mici dinpunct de vedere lingvistic simple(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el);

- trasează paralele între imagini și situații descrise într-un text mic; (în special al textului

artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el) și propria experiență de viață;

- explică influența lecturii asupra gustului estetic propriu;

- dezvăluie actualitatea micilor opere literare în contextul provocărilor moderne și al propriilor nevoi de viață;

- alege să citească în mod independent sau revine la ajutorul profesorului sau al altora ,texte de mici proporții, simple din punct de vedere lingvistic(în special al textului artistic,mediatextului ori unui fragment extras din el) sacare aparțin diferitor stiluri și genuri,

<p>fraze simple, argumentează alegerea;</p> <ul style="list-style-type: none"> - folosește pentru îndeplinirea sarcinilor surse de informații relevante și fiabile din texte/mediatexte; - creează un text mic lingvistic simplu, bazat pe anumite informații grafice(diagrame, grafică etc); - pe baza limbajului simplu al unui mic text citit, creează propriul produs media(desen animat, scenă teatrală simplă, videoclip, blog etc). 		
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулює тему та ідею тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) на знайому тему або тему, що стосується індивідуальних інтересів; - виокремлює основні мікротеми, ключові слова в тексті, (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - розрізняє тексти різних стилів, типів і жанрів; - окреслює характерні ознаки будови текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) різних стилів, типів і жанрів мовлення; - формулює висновки на основі аналізу невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - пояснює вплив прочитаного на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів; - обґрунтовує значення інформації, здобутої з тексту; - розкриває актуальність невеликих літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; - аргументує власну оцінку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), наводячи доречні цитати. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - întrebuințează adecvat mijloacele de expresivitate artistică; - formulează subiectul și ideea principală a textului (inclusiv text artistic, text media sau un extras din acesta) pe un subiect familiar sau 	<p>Читання. Виразне читання різних текстів за стилем, типом та жанром. Формування інтересу та потреби в читанні. Завершення навичок читання та мислення. Збагачення словникового запасу. Використання різних типів словників. Ключові слова, речення художнього тексту, медіатексту. Простий план.</p> <p>Citirea (lectura) Citirea expresivă a textelor diverse ca stil, tip și gen. Formarea interesului și necesității față de lectură. Desăvârșirea capacităților de citire cu voce și în gând. Îmbogățirea vocablarului. Folosirea diferitor tipuri de dicționare. Evidențierea în text a cuvintelor cheie, propoziții. Alcătuirea planului compus al textului citit.</p>	<p>осмислення змісту прочитаного; формулювання питань, пов'язаних із прочитаним текстом; розрізнення текстів (художніх, медіатекстів тощо), різних стилів, типів та жанрів мовлення; формулювання теми й ідеї тексту; визначення ключових слів; стисле та вибіркоче переказування; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями; редагування тексту; творче опрацювання прочитаного тексту із заданою зміною персонажів, окремих епізодів тощо; пояснення значення здобутої з прочитаного тексту інформації; створення письмових текстів (художні тексти, медіатексти тощо) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету й адресата, спираючись на власний життєвий досвід. ("Здоров'я потрібно цінувати", "У здоровому тілі здоровий дух", "Здоров'я не купують і</p>

<p>subiect legat de interesele individuale;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifică principalele micro-teme din text (inclusiv text artistic, text media sau un extras din acesta); - distinge texte de diferite stiluri, tipuri și genuri; - subliniază trăsăturile caracteristice ale structurii textelor (inclusiv textele literare, textele media sau extrase din acestea) de diferite stiluri, tipuri și genuri de vorbire; - formulează concluzii pe baza analizei de mici texte (inclusiv texte literare, texte media sau fragmente din acestea); - fundamentează valoarea informațiilor obținute din text; - determină relevanța și autenticitatea textului; - își argumentează propria evaluare a textului (inclusiv textul literar, textul media sau un extras din acesta), citind citate relevante. 		<p>не продають" тощо) („Sănătatea trebuie prețuită”, „Într-un corp sănătos o minte sănătoasă”, „Sănătatea nu se cumpără și nici nu se vinde”)</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слухае уважно текст, сприймае та розуміє його; - виявляє інтерес до розуміння текстів, які будуть розглянуті; - визначає тему та ідею тексту, з'ясовує значення деяких слів та ситуацій із тексту; - розпізнає та формулює загальні значення усного повідомлення; - формулює запитання для уточнення змісту тексту; - визначає тип і стиль почутого тексту; - ділить почутий текст на мікротеми, зберігаючи їх значення; - складає простий план тексту; - трансформує почутий текст; - створює власні тексти за стилем, типом, жанром; - спостерігає за правильністю граматичної структури і лексичних форм, використаних в тексті; - удосконалює зміст та форму власного тексту. 	<p>Аудіювання текстів різних за стилем, типом та жанром. Простий план тексту. Тема та ідея почутого тексту. Трансформація прослуханого тексту. Детальний переказ почутого тексту.</p> <p>Audierea (receptarea-perceperea). Audierea textelor diverse ca stil, tip și gen. Alcătuirea planului simplu al celor audiate. Formularea ideii principale a textului citit. Extinderea și prelungirea textului audiat. Expunerea detaliată a textului audiat.</p>	<p>формулювання теми та ідеї тексту; розрізнення текстів різних стилів, типів, жанрів; поділ тексту на мікротеми; презентація почутого тексту; вибіркове прослуховування уривків тексту із завданнями до тексту; формулювання запитань для уточнення змісту тексту; складання простого плану; розширення та звуження змісту почутого тексту; створення власних текстів; логічне структурування власного тексту, удосконалення змісту та форми.</p>

3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів національної літератури; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови

<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає тему, ідею, проблематику літературного твору; - відтворює основні факти і окремі значущі думки, висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого; - самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб використовує окремі способи та засоби візуалізації почутого повідомлення для відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації; - передає за допомогою окремих способів і засобів візуалізації загальне враження від почутого повідомлення; - розрізняє відому і частково нову для себе інформацію; - визначає ключові слова в почутому повідомленні; - зіставляє почуте повідомлення із власним життєвим досвідом, пояснюючи за допомогою типових мовних засобів риси подібності та відмінності; - розрізняє художній текст та медіатекст; - оформлює власне невелике типове висловлення, враховуючи основні принципи академічної доброчесності; - складає простий план висловлювання; - створює та в простий спосіб самостійно презентує типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - добирає мовні засоби, що відповідають темі, ідеї, стилю, типу мовлення; 	<p>Інтерпретація літературного твору. Тема, підтема, ідея літературного твору. Зміст твору. Проблематика художнього твору. Художній текст та медіатекст</p> <p>Письмо. Опис інтер'єру та природи. Твір-опис (інтер'єру, природи) на основі власних вражень. Простий план твору. Міркування про факти, вчинки людей (на основі власних спостережень та вражень). Розповідь про те, що бачили, спостерігали особисто. Переказ художнього тексту, в якому є опис картини. Газетна стаття (у формі міркувань) про деякі факти, вчинки людей. Есе. Офіційні документи. План роботи.</p> <p>Opera artistică. Text literar, text media. Opera artistică și componentele ei: tema, ideea operei artistice, text media.</p> <p>Scrierea. Descrierea interiorului și a naturii. Asamblarea în același text a diverselor tipuri de comunicări (narațiune și descriere; narațiune și raționament). Compunere-descriere (a interiorului, naturii) pe baza propriilor impresii și după tablou. Alcătuirea planului simplu al compunerii. Raționament despre fapte, acțiuni ale persoanelor (bazat pe propriile observații și impresii). Povestire despre cele văzute, observate personal. Compunere-narativă după un tablou tematic. Articol pentru gazetă (sub forma unui raționament) despre unele</p>	<p>створення та презентація письмових висловлень на основі принципів академічної доброчесності; добір доречних граматичних та лексичних засобів; складання простого плану; логічне структурування власного тексту; редагування тексту; удосконалення змісту та мови власного тексту; доповнення та/або змінення окремих частин написаного тексту відповідно до теми і мети; написання текстів в онлайн-середовищі; спілкування віртуальне на визначену тематику в режимі реального часу. («Хліб на столі - свято в хаті», «Хліб святий - не викидай його»; "Що таке краса природи", "Як я розумію поняття: "Природа-мати", "Моя улюблена пора року", "Мій безмовний друг і відповідальність, яку я несу за нього" тощо) („Pîine pe masă – sărbătoare în casă”, „Pîinea e sfîntă – n-o arunca”); „În ce văd eu frumusețea naturii”, „Cum înțeleg noțiunea “Natura – mama”, „Anotimpul meu preferat”; „Prietenul meu necuvîntător și responsabil atea pe care o am față de dînsul”)</p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; - коригує написане на основі проведеного аналізу; - доповнює та/або змінює окремі частини написаного відповідно до теми і мети; - проектує (з допомогою вчителя) способи виправлення помилок у власному мовленні; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - întocmește planul simplu al propriei expuneri; - stabilește stilul corespunzător al expunerii); - selectează mijloace lingvistice care corespund temei, ideii, stilului și tipul expunerii, compunerii; - creează și prezintă în mod independent texte tipice scrise în baza subiectelor cunoscute de anumite tipuri, genuri, luînd în considerare scopul și destinatarul, bazîndu-se pe propria experiență de viață; - își întocmește propria afirmație tipică, ținînd cont de principiile de bază ale integrității academice; - analizează conținutul scris din punct de vedere integrat și prezentat complet; - completează sau modifică părțile individuale dintr-un text scris, în funcție de temă și idee; - proiectează (prin intervenirea profesorului) modalități de corectare a greșelilor în propriul decurs; - demonstrează capacitatea de a interacționa constructiv în procesul de editare. 	<p>fapte, acțiuni ale persoanelor. Eseu. Acte oficiale. Planul de lucru.</p>	
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бере участь в онлайн-дискусіях; - розпізнає розбіжності в думках; - толерантно обстоює власну позицію, дотримуючись норм етикету; - застосовує нормативну лексику для ефективної комунікації зі співрозмовниками; - реагує на почуте, уточнює 	<p>Взаємодія у цифровому середовищі. Міжособистісне, групове, масове спілкування. Ризики віртуального спілкування. Протидія й запобігання булінгу. Безпечна поведінка у цифровому просторі. Особливості взаємодії он-лайн. Електронний лист.</p>	<p>аналіз ситуацій віртуального спілкування; аналіз лексики, що перешкоджає гармонійному спілкуванню; моделювання гармонійного віртуального</p>

<p>важливі деталі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування; - визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації; - дбаючи про безпеку, висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів. 		<p>спілкування; моделювання обговорення актуальної проблеми в чаті; написання й аналіз електронного листа; дискутування на обрану тему.</p> <p>("Комп'ютер: плюси і мінуси", "Чи можна бути цивілізованою людиною, якщо ти не знаєш комп'ютера?", "Інтернет - ворог чи друг?", "Мобільний телефон: розкіш чи необхідність?", "День без мобільного телефону", "Переваги та недоліки дистанційного навчання?" тощо)</p> <p>("Computatorul: pro și contra", "Este posibil să fie o persoană civilizată dacă nu cunoaște computatorul?", "Internetul – dușman sau prieten? ", "Telefonul mobil: lux sau necesitate?", „O zi fără telefonul mobil”, „Organizarea lucrului la domiciliu (onlain) asigură mai mult timp liber. E un avantaj ori dezavantaj?”)</p>
---	--	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, їх аналіз

<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - separă și distinge unitățile lingvistice ale fiecărui nivel (sunetele, părțile de vorbire, îmbinările de cuvinte, 	<p>Повторення та систематизація вивченого раніше про розділи мови: фонетика, орфографія, орфоепія, лексика, фразеологія, будова слова, словотвір, морфологія, синтаксис, пунктуація.</p> <p>Краса та багатство рідної мови.</p> <p>Repetarea și sistematizarea materiei studiate despre: fonetică, ortografie, ortoepie, lexic, frazeologie, structura cuvântului, formarea cuvintelor, morfologie, sintaxă, punctuație.</p> <p>Frumusețea și bogăția limbii materne</p>	<p>виокремлення та розрізнення мовних одиниць кожного з рівнів;</p> <p>аналіз текстів за певною ознакою: ритміки, мелодики мови, повнозвучної вимови, співвідношення голосних і приголосних звуків у словах;</p> <p>виявлення неологізмів, архаїзмів, історизмів, діалектизмів тощо;</p> <p>дослідження критеріїв краси й багатства рідної мови;</p> <p>добір прикладів, що</p>
---	--	---

<p>propozițiile, formele cuvintului, textele);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifică nuanțele caracteristice dintre limba ucraineană și limba maternă, folosind astfel de informații pentru a-și îmbunătăți propria vorbire. 		<p>свідчать про красу й багатство мови; читання текстів у голос; переказування тексту (з дотриманням лексичного багатства тексту).</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що вивчає морфологія; типи іменного артикля; - відокремлює артикль; - правильно сполучає артиклі з іменниками; - знає вивчені правила правопису; - визначає типи артиклей та аналізує їх морфологічно; - визначає орфограми; - знаходить помилки та виправляє їх. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște ce studiază morfologia; felurile articolului substantival; - declină articolul substantival; - acordă corect articolele posesive, adjectivale cu substantivele; - cunoaște regulile ortografice învățate; - precizează categoriile articolelor și le analizează morfologic; - ortografiază corect articolele; identifică ortogramele; - argumentează, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a articolelor; - descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>Морфологія. Орфографія. Повторення вивченого про самостійні частини мови в початкових класах. Загальна характеристика частин мови. Службові частини мови.</p> <p>Артикль. Articolul substantival (hotărît, nehotărît). Відмінювання артикля. Правопис артикля. Погодження артикля із іменником. Морфологічний аналіз артикля.</p> <p>Morfologia. Ortografia lor. Morfologia. Părțile de vorbire (caracterizare generală). Repetarea materiei studiate în clasele primare despre părțile de vorbire flexibile. Caracterizarea generală a părților de vorbire. Părțile de vorbire neflexibile.</p> <p>Articolul. Articolul substantival (hotărît, nehotărît). Declinarea articolului substantival. Articolul posesiv. Acordul articolului posesiv cu substantivul, pronumele. Ortografia articolului posesiv. Articolul adjectival. Acordul articolului adjectival cu substantivul. Ortografia articolului adjectival. Analiza morfologică a articolelor.</p>	<p>розпізнавання в тексті частин мови на основі їх смислових і граматичних особливостей; виписування слів, обґрунтування належності їх до частини мови; редагування тексту з метою уникнення невиправданого повторення службових частин мови; розпізнавання в тексті артикля; виписування артикля; морфологічний аналіз артикля; редагування тексту; складання речень, написання есе; усне висловлення на задану тему; коментар до обраної теми.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вирізняє морфологічні ознаки іменника і його синтаксичні функції; процеси по формуванню 	<p>Морфологія. Іменник. Орфографія. Морфологічні особливості іменника. Конкретні та абстрактні іменники, загальні</p>	<p>розпізнавання іменників на основі їхніх смислових і граматичних</p>

<p>іменників; види іменників; вивчені правила правопису;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виокремлює іменники в текстах та аналізує їх морфологічно та синтаксично; - визначає тип іменників, їх синтаксичні функції; - утворює нові іменники; - відмінює загальні та власні іменники; - використовує в спілкуванні іменники-синоніми; - визначає орфограми; - пише правильно іменники, застосовуючи вивчені правила правопису; - знаходить помилки та виправляє їх. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoaște trăsăturile morfolo-gice ale substantivului și funcțiile lui sintactice; procedeele de formare a substantivelor; felurile substanti- velor; regulile ortogra- fice învățate; - recunoaște în texte substanti-vele și le analizează morfologic și sintactic; - determină tipul substantivelor, funcțiile lor sintactice; - formează substantive noi prin diferite căi; - declină substantivele comune și proprii; - folosește în comunicare substantivele- sinonime; - identifică ortogramele; - explică, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a lor; - ortografiază corect substanti-vele, aplicînd regulile ortografice învățate; - descoperă greșelile și le rectifică. 	<p>та власні. Правопис власних іменників.</p> <p>Вживання іменників у спілкуванні.</p> <p>Рід іменників. Число іменників.</p> <p>Іменники, що мають тільки форму однини чи множини. Синтаксичні функції таких іменників.</p> <p>Відмінювання артикульованих іменників.</p> <p>Правопис іменників.</p> <p>Утворення іменників.</p> <p>Склад зменшувальних форм іменників.</p> <p>Використання повних та часткових синонімів іменників у мовленні.</p> <p>Морфологічний і синтаксичний аналіз в іменника.</p> <p>Substantivul. Trăsăturile morfologice ale substantivului. Substantive animate și inanimate, comune și proprii. Ortografia substantivelor proprii. Folosirea substantivelor – sinonime în comunicare. Genul substantivului. Substantive epicene. Numărul substantivului. Substantive defective de singular sau plural. Substantive colective. Cazurile substantivului. Funcțiile sintactice ale substantivului. Declinarea substantivelor comune cu articol hotărît și articol substantivelor proprii. Ortografia substantivelor comune. Formarea substantivelor. Alcătuirea formelor diminutive ale unor substantive. Utilizarea sinonimelor totale sau aproximative ale substantivelor din limbajul activ. Analiza morfologică și sintactică a substantivului.</p>	<p>особливостей; розмежування й обґрунтування іменників з абстрактним і конкретним значенням; морфологічний аналіз іменників; зображення текстової інформації про іменник у вигляді схеми, моделі, таблиці;</p> <p>виявлення в тексті незнайомих іменників, з'ясування лексичного значення за словником; визначення синтаксичної ролі іменників;</p> <p>дослідження сфер застосування, правил написання великої букви у власних назвах; редагування речень і текстів;</p> <p>збагачення тексту певними іменниками; переказування текстів із елементами творчого завдання.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє морфологічні ознаки прикметника; його синтаксичні функції, способи утворення 	<p>Морфологія. Прикметник. Орфографія.</p> <p>Повторення вивченого про самостійні частини мови.</p>	<p>розпізнавання прикметників за смисловими і граматичними ознаками;</p>

<p>прикметників; типи прикметників, ступені порівняння прикметників, вивчені правила правопису;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знаходить прикметники в текстах; - точно вживає прикметники та синонімічні словосполучення в мовленні; - визначає тип прикметників, їх синтаксичну функцію; - формує ступені порівняння прикметників; - робить морфологічний та синтаксичний аналіз прикметників; - визначає орфограми; пояснює правила правопису; - виявляє помилки та виправляє їх; - творчо використовує засвоєні мовні засоби, пояснюючи простими фразами мотиви вибору відповідних засобів; - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення. <p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - distinge trăsăturile morfologice ale adjectivului; funcțiile lui sintactice, procedeele de - formare a adjectivelor; felurile adjectivelor, gradele de comparație ale adjectivelor, regulile ortografice învățate; - descoperă în texte adjectivele; - folosește în vorbire, corect și logic, adjectivele, adjectivele-sinonime; determină tipul adjectivelor, funcția lor sintactică; - formează gradele de comparative ale adjectivelor, adjective noi prin diferite căi; - analizează morfologic și sintactic adjectivele; - identifică ortogramele; explică, folosind regulile ortografice, scrierea corectă a lor; - ortografiază corect adjectivele, aplicînd regulile ortografice învățate; - identifică caracteristicile deosebite dintre limba ucraineană și limba maternă, folosind informații specifice pentru a-și îmbunătăți 	<p>Загальна характеристика частин мови.</p> <p>Морфологічні особливості прикметника.</p> <p>Adjective variabile și invariabile. Узгодження прикметника з іменником. Утворення прикметників. Відносні, якісні, присвійні прикметники. Правопис прикметників.</p> <p>Ступені порівняння прикметників. Прикметникові синоніми. Стилiстичне значення прикметників. Синтаксичні функції прикметника.</p> <p>Морфологічний і синтаксичний аналіз прикметників.</p> <p>Morfologia.Ortografia</p> <p>Adjectivul</p> <p>Repetarea materiei studiate în clasele primare despre părțile de vorbire flexibile. Caracterizarea generală a părților de vorbire.</p> <p>Trăsăturile morfologice ale adjectivului.</p> <p>Adjective variabile și invariabile.</p> <p>Acordul adjectivului cu substantivul.</p> <p>Formarea adjectivelor. Adjective relative și calitative. Ortografia adjectivelor.</p> <p>Gradele de comparative ale adjectivelor.</p> <p>Adjective sinonime. Valoarea stilistică a adjectivului.</p> <p>Funcțiile sintactice ale adjectivului.</p> <p>Analiza morfologică și sintactică a adjectivului.</p>	<p>визначення в прикметниках значущих частин слова;</p> <p>визначення синтаксичної ролі прикметників;</p> <p>творення ступенів порівняння якісних прикметників;</p> <p>пояснення особливостей написання прикметникових суфіксів та закінчень;</p> <p>морфологічний, словотвірний розбір прикметників;</p> <p>розпізнавання прикметників з прямим та переносним значенням, усвідомлення його стилістичного значення;</p> <p>розрізнення /групування якісних, відносних, присвійних прикметників;</p> <p>добір прикметників-синонімів;</p> <p>збагачення тексту якісними і відносними прикметниками;</p> <p>редагування речень і текстів;</p> <p>складання речень, написання есе.</p>
--	---	---

<p>propria vorbire; - descoperă greșelile și le rectifică.</p>		
<p>Учень/учениця: - розпізнає морфологічні ознаки числівника, його види, синтаксичні функції; - знаходить числівники у тексті, визначає їх види та синтаксичну роль; - утворює числівники; - відрізняє кількісні та порядкові числівники; - робить морфологічний та синтаксичний аналіз числівників; - знаходить орфограми, пояснює написання числівників; - пише правильно числівники; - знаходить помилки та виправляє їх.</p> <p>Elevul/eleva: - recunoaște indicii morfologici ai numeralului; categoriile numeralului; funcțiile sintactice ale numeralelor; regulile ortografice învățate; - utilizează corect în vorbire numerale; - descoperă numeralele și determină categoriile și funcțiile lor sintactice; - formează numerale; - declină numeralele cardinale și ordinale; - analizează morfologic și sintactic numeralul; - identifică ortogramele; - comentează, utilizând regulile ortografice, scrierea lor corectă; - ortografiază corect numeralele aplicând regulile ortografice învățate; - găsește greșelile și le corectează.</p>	<p>Морфологія. Орфографія. Числівник. Числівник як частина мови. Морфологічні ознаки числівника. Числівники кількісні і порядкові. Відмінювання кількісних та порядкових числівників. Правопис кількісних та порядкових числівників. Числівники цілі, дробові, збірні; числівники прості, складні, складені. Синтаксичні функції числівників. Утворення числівників. Морфологічний та синтаксичний аналіз числівника. Правильне вживання числівників у вправах та задачах з математики, географії, історії тощо.</p> <p>Morfologia. Ortografia. Numeralul. Numeralul – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale numeralului. Categoriile numeralului. Numeralul cardinal. Declinarea numeralului cardinal. Ortografia numeralului cardinal. Numeralul ordinal. Declinarea numeralului ordinal. Ortografia numeralului ordinal. Numeralul nehotărît. Ortografia lui. Numeralul adverbial. Ortografia lui. Alte tipuri de numerale și ortografia lor: numeralul colectiv, numeralul fracționar, numeralul distributiv, numeralul multiplicativ. Funcțiile sintactice ale numeralelor. Formarea numeralelor. Analiza morfologică și sintactică a numeralului. Citirea corectă a numeralelor în timpul efectuării exercițiilor și problemelor (matematica); utilizarea numeralelor în răspunsurile elevilor în cadrul orelor (geografia, istoria)</p>	<p>розпізнавання числівників на основі їх смислових і граматичних особливостей; розрізнення числівників та спільнокоренових інших частин мови; розрізнення кількісних і порядкових числівників; простих, складних і складених числівників; відмінювання числівників; морфологічний розбір числівників; уживання числівників; модельовання життєвих ситуацій застосування знань про числівник; уживання числівників на позначення дат і часу; добір прислів'їв, крилатих висловів, у складі яких є числівники; складання речень, текстів, у складі яких є числівники; створення діалогів із використанням дат і точного позначення часу; читання текстів із числівниками; усне повідомлення, що містить числівники.</p>
<p>Учень/учениця: - знає морфологічні особливості займенника; розряди займенників і правила написання займенників; - знаходить займенники в тексті; визначає їх синтаксичні функції; - правильно вживає займенники;</p>	<p>Морфологія. Орфографія. Займенник. Морфологічні особливості займенника. Розряди займенників. Особові займенники. Відмінювання особових займенників. Правопис особових</p>	<p>розпізнавання займенників на основі їхніх смислових і граматичних особливостей; визначення розрядів займенників;</p>

<p>- робить морфологічний та синтаксичний аналіз займенників;</p> <p>- визначає орфограми;</p> <p>- творчо використовує засвоєні мовні засоби, пояснюючи простими фразами мотиви вибору відповідних засобів;</p> <p>- визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення;</p> <p>- виявляє помилки та виправляє їх.</p> <p>Elevul/eleva:</p> <p>- cunoaște trăsăturile morfologice ale pronumelui; tipurile pronumelor și regulile de ortografie a pronumelor;</p> <p>- atestază pronumele; determină funcțiile lor sintactice;</p> <p>- comunicînd, utilizează corect pronumele;</p> <p>- determină categoriile pronumelor;</p> <p>- analizează morfologic și sintactic pronumele;</p> <p>- identifică ortogramele;</p> <p>- comentează, utilizînd regulile ortografice, scrierea lor corectă;</p> <p>- creativ utilizează propriile instrumente lingvistice asimilate, explicînd prin fraze simple motivele alegerii mijloacelor respective;</p> <p>- identifică caracteristicile deosebite dintre limba ucraineană și limba maternă, folosind informații specifice pentru a-și îmbunătăți propria vorbire;</p> <p>- descoperă greșelile și le rectifică.</p>	<p>займенників.</p> <p>Займенники ввічливості. Їх правопис. Синтаксичні функції. Зворотній займенник. Правопис зворотніх займенників.</p> <p>Присвійний займенник. Вживання присвійних займенників із присвійним артиклем.</p> <p>Вказівні займенники.</p> <p>Правопис вказівних займенників.</p> <p>Займенники питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені (<i>ознайомлення</i>).</p> <p>Відмінювання займенників усіх розрядів.</p> <p>Morfologia. Ortografia.</p> <p>Pronumele.</p> <p>Trăsăturile morfologice ale pronumelui. Categoriile pronumelor.</p> <p>Pronumele personal. Declinarea pronumelor personale. Ortografia pronumelor personale.</p> <p>Pronumele de politețe. Ortografia lor. Funcțiile sintactice. Declinarea pronumelor de politețe.</p> <p>Pronumele reflexiv. Ortografia pronumelor reflexive care însoțesc verbe. Declinarea lor.</p> <p>Pronumele posesiv. Utilizarea pronumelor posesive cu articol posesiv.</p> <p>Pronumele demonstrativ. Ortografia pronumelor demonstrative.</p> <p>Pronumele interogativ și relativ; negativ; demonstrativ și nehotărît. Declinarea pronumelor.</p>	<p>визначення етикетних функцій займенника; морфологічний розбір займенників; моделювання ситуацій, що передбачають етикетні функції займенників; редагування тексту; використання займенників як текстотвірного засобу та засобу зв'язку речень у тексті;</p> <p>виразне читання тексту; усне висловлення на задану тему.</p>
---	--	--

Карайван Наталія Іванівна – методист комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»;

Галупа Наталія Іванівна – вчитель молдовської мови та літератури Крутоярівської гімназії Старокозацької сільської ради Білгород-Дністровського району Одеської області;

Лунгу Наталя Федорівна – вчитель молдовської мови та літератури Приозерненського закладу загальної середньої освіти Суворовської селищної ради Ізмаїльського району Одеської області.